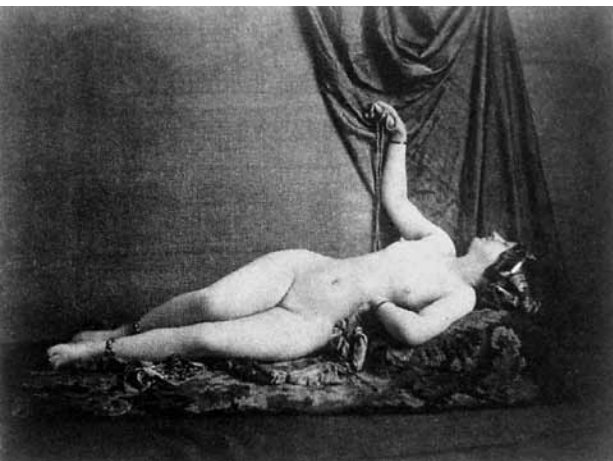

1. Julien Vallou de Villeneuve: Fekvő akt, 1860 körül
Metropolitan Museum of Art, New York

2. Gustave Courbet: Nő papagájjal, 1866
Metropolitan Museum of Art, New York

3. Camille Corot: Fekvő nimfa, 1859
Musée d'Art d'Histoire, Genf

4. Arnold Böcklin: Nimfa és Szatír, 1871
Philadelphia Museum of Art, Philadelphia

5. Gustave Courbet: Fekvő akt, 1866
magántulajdon

SZINYEI MERSE PÁL (1845-1920)

Akt A pacsirta változatához, 1900-1903 körül | *Nude for a Variant of Skylark, around 1900-1903*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 80 x 95 cm

Jelelve balra lent | Signed bottom left: Szinyei

Kezdő ár | Starting price: 15 000 000 Ft / 42 857 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft

Estimate: 57 143 – 85 714 EUR

ÉLETMŰ-KATALÓGUSSZÁM | OEUVRE-CATALOGUE NUMBER: 171.

In.: Szinyei Merse Anna: Szinyei Merse Pál élete és művészete.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – Corvina Kiadó, Budapest, 1990

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

korábban Szinyei Merse Rózsi tulajdonában,
majd Wertheimer Károly és Dr. Preisich Hugó gyűjteményében

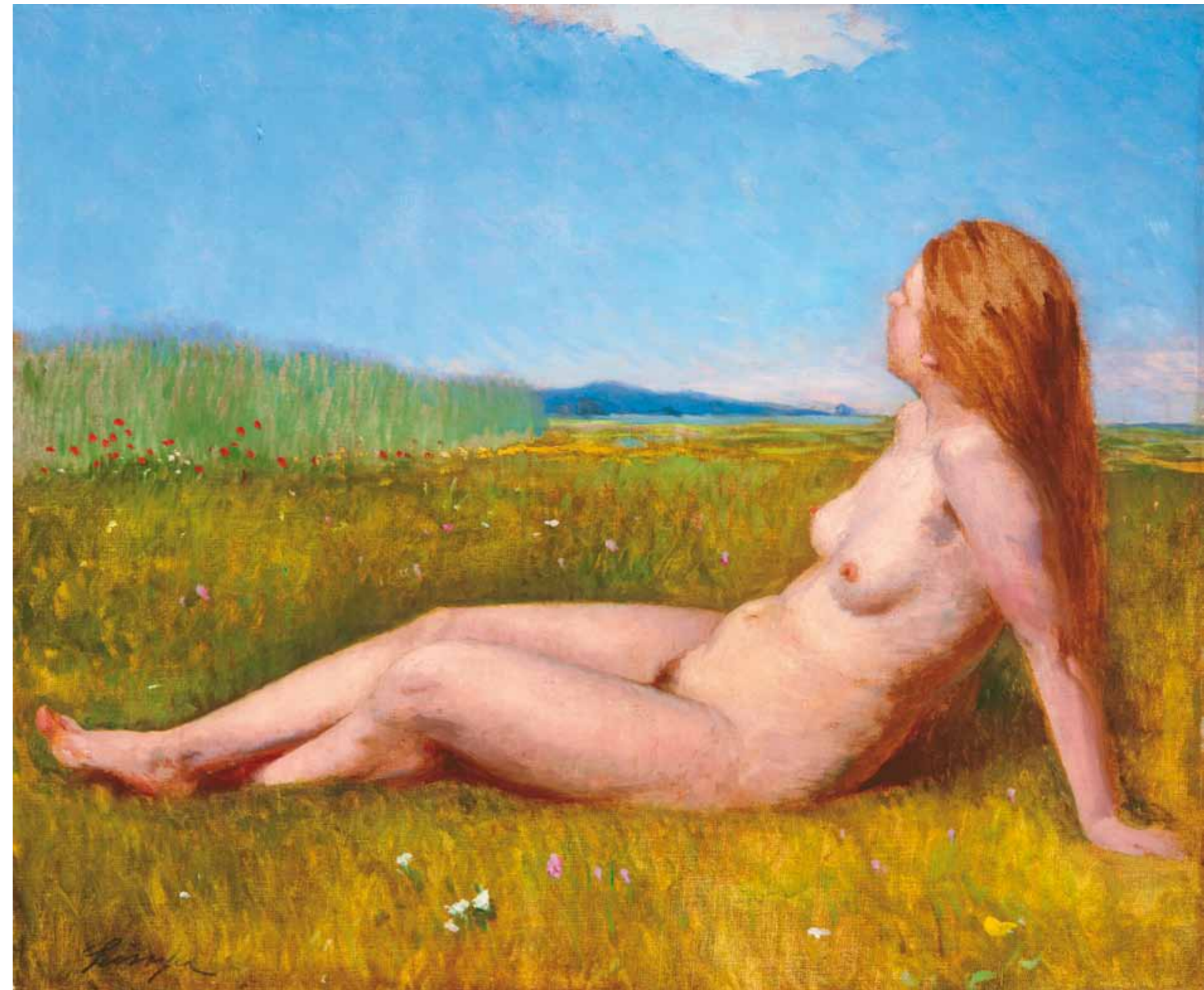
KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

A magyar festészet rejtőzködő csodái I. – Válogatás magyar magángyűjteményekből.
Mű-Terem Galéria Budapest, 2004. október 16. – november 13., 67. oldal

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

Végvári Lajos: Szinyei Merse Pál. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1986, katalógus: 69.
Szinyei Merse Anna: Szinyei Merse Pál élete és művészete.
Magyar Nemzeti Galéria – Corvina Kiadó, Budapest 1990, katalógus: 171.

Szinyei

„DIRECT A TERMÉSZET UTÁN”

Szinyei Merse Pál tíz éves „hallgatás” után 1894-ben fogott újra ecsetet. Önéletrajzában (harmadik személyben) így számolt be döntéséről: „Végre elszánta magát s 1894-ben befejezte a »Rococot«, az »Oculit« s a »Patakot«, ezeket a téli tárlatra egy kis tájképskizzel együtt felküldte, mely képek kedvezően fogadtattak, sőt az »Oculi« ő felsége által meg is vásároltatott. – Ezen siker által felbátorodva Szinyei újra hozzá látott a festéshez és pedig

szigorúan direct a természet utáni ábrázoláshoz.” Szinyei és a korszak hazai nagymestereinek elképzelése a természet utáni „direct” ábrázolásról azonban sokban eltért a mai közvélekedéstől. Bár hallgatása után tájrészletei már egyértelműen a természetben készültek – „Szakítanom kellett régi eljárásommal, s neki ültem vásznammal ki, directe a természetnek; csak ez frissíthet fel, csak innen nyerhetek új erőt” –, zsánerfigurái-

hoz továbbra is tanulmányfotókat, vázlatokat használt, s alakjait rendszerint a táj befejezése után a műteremben festette fel a vászonra. Ez a gyakorlat egyáltalán nem volt szokatlan a korszak festői körében. Így dolgozott többek között Gustave Courbet is, aki bár festészetében a valóság csorbítatlan érvényre juttatására törekedett, mégsem látott kivétlenül a fotó utáni műtermi munkában.

„A Pacsirta azonban mégsem hasonlít egyik előzményhez sem, újszerű kompozíció, amelyet rajzokban érlelt ki. Gondos fű- és akttanulmányokat készített, részben még Jernyén. Mednyánszky László közbenjárásával megtalálta az elképzeléseinek megfelelő aktmodellt és megújult munkakedvvel látott hozzá a kép megvalósításához, éppen akkora méretű vásznon, mint a Majálisé. A kép elkészítése erőpróba volt számára, bizonyítani akarta maga és mások előtt képességeit, tehetségét.”

Forrás: Végvári Lajos: Szinyei Merse Pál 1845-1920, Képzőművészeti Kiadó, 1986, 71-72. oldal

6. Fotótanulmány A pacsirtához, 1882 körül

7. Szinyei Merse Pál: A pacsirta, 1882 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

AZ ÚJ PACSIRTA

8. Edouard Manet: Reggeli a szabadban, 1863 Louvre, Párizs

Az újrakezdés éveiben friss, oldott tájképei mellett – *Pipacsos mező, 1896, Falu alatt, 1897, Reggel, 1900* – figurális témák is foglalkoztatták Szinyeit. A felszabadult tájfestés – mellyel sikert-sikerre halmozott a budapesti kiállításokon – nem elégítette ki újra fellángoló művészi ambícióit. Eltökélttségének egyik hajtóereje volt, hogy legfőbb sérelme a *Majális* 1873-as bukása után közel 20 évvel végre elégtételt vett a müncheni közönségen. Az 1901-es nemzetközi kiállításon – a régi csalódás színhelyén – átütő sikert aratott az újra beküldött képpel. A zsűri nagy arannyal tüntette ki az alkotást, ami kellő módon kárpótolta a mestert minden addig elszenvedett sérelméért. Sőt a siker magabiztos-

sággal töltötte el, olyannyira, hogy a Pacsirta-téma újbóli megfestését tervezte. Az új Pacsirta azonban soha nem készült el, de az itt bemutatott akt jelzi festészetének új eredményeit: szemben a Pacsirta tájban kissé esetlenül ható női aktjával, az 1903 körül készült változaton Szinyei már képes szoros egységbe szervezni a figura és a táj motívumát. Feltételezhető ugyan, hogy a munka során most sem a tájban festette meg alakját, a reflexszínek használatának tökéletesítése, a testen és környezetében játszó fény-árnyék hatások könnyed kezelése azonban olyan egységbe fogják táj és alak kettősét, mely kései tájképeinek méltó párjává avatják e ritka, alakos plein-air alkotást.

KASZÁS GÁBOR

